

From: Ombudsman.CT

Sent: Monday, January 31, 2022 2:53 PM

To:

Subject: Ombudsman čj 27/2022 - FW: Přechylování příjmení.

Vážený pane .....,

školení bychom asi potřebovali všichni. Já v podstatě zastávám podobný laický názor jako Vy. Když se někdo jmenuje Shiffrin, tak se jmenuje Shiffrin. Ať je to muž, nebo žena. Shiffrinová se prostě ta lyžařka nejmenuje. Ale znalci češtiny, jazykovědci se na to dívají jinak. Cituji například: **Ve veřejnosti se občas objevují názory, že přechylování příjmení (tj. tvoření ženských příjmení z mužských pomocí přípon -ová, -á) je jev poplatný minulosti; příjmení se jím prý komolí a nositelky přechýlených příjmení, zejména cizího původu, se tím zneuctívají. Jinak řečeno, se změnou politické situace mnozí příslušníci našeho národa očekávali i zásadní obrat v takové součásti české jazykové praxe, jakou je užívání příjmení. Obvykle si však neuvědomují, že nejde o politiku, nýbrž o záležitost gramatického systému češtiny, že každý jazyk začleňuje cizí jméno do svého jazykového systému podle svých mluvnických a pravopisných zvyklostí tak, aby je jeho uživatelé dovedli vyslovovat, popř. je mohli skloňovat. Vždyť i my přijímáme jako fakt, že v cizích jazycích z našich příjmení mizejí čárky a háčky, že jsou skloňována a vyslovována úplně jinak, než jsme zvyklí, že se i jinak mění jejich grafická podoba. Pro příklady nemusíme chodit daleko; např. české spojení s *Hlaváčkem* se v ruštině vyjádří s *Glavačkem*, v maďarštině *Hlavacsekkel*, v němčině se z *Dvořáka* a *Kačera* stal nejen *Dvorak* a *Kacer*, ale i *Dworschak* a *Katzer* atd.; z českého *Kropáče* je v rumunštině *Cropaci* a příklady z dalších jazyků by mohly následovat (podobně ovšem i německý *Schwarz* má českou podobu *Švarc* aj.)... Dalším „neplatným“ argumentem je, že příponou -ová se žena jakoby stává mužovým majetkem. Ovšem příponou -ová se nepřivlastňuje, tu si někteří pletou s příponou -ova. Přípona -ová vyjadřuje jen vlastnost, přináležitost. Barvy fial-ová a růž-ová příslušným kytkám barvu nepřivlastňují, jsou 'jenom jako ony'. Analogicky paní Nováková je 'jako pan Novák', oba rovnoprávně patří k rodině, v níž muži se jmenují Novák, ženy Nováková. A do mýtu o přivlastňování se už vůbec nehodí přípona -á u mužských příjmení typu Novotný. Paní Novotná je ne-přivlastňovací přídavné jméno.**

Neexistuje žádný jazykový zákon, a česká mluvnická pravidla tedy nejsou právně závazná. Jazykovědci zde mají pouze funkci poradní; ověřují, doporučují, leč nenařizují — pokud autor doporučení nerespektuje, je to pouze jeho záležitost, a to právně nepostižitelná, za niž jej nemá kdo „trestat“. Jednotlivé redakce bývají usměrňovány obvykle vedoucími redaktory. Redakce sportu ČT má v současnosti své zásady zformulované v tomto duchu: *Cizí jména by se měla ve spisovném projevu přechylovat, až na výjimky, pro domácí platí totéž. Takže Greta Garbo stejně jako Kristýna Mäki. Ale Serena Williamsová... Je to zcela v souladu*

s gramatickým systémem flektivního jazyka, který uznává výjimky – ale jinak díky koncovkám vyjadřuje význam slov (flektivní jazyk vyjadřuje gramatické funkce pomocí flexe (ohýbání), tj. skloňování a časování, předpon a přípon. Stejně tak skloňuje – a mění – cizí mužská jména, aniž by to někomu přišlo zvláštní).

Stručně řečeno, přechylování není prznění, přechylovat by se mělo, ale když to někdo neučiní, nebude nijak exemplárně trestán a nebude označován za nenormálního. Takže si budeme, vážený pane Sládečku (vidíte, skloňuji Vás) zvyknout. A to ještě k tomu přistupuje fakt, že si ženy již mohou vybrat, jak se budou jmenovat. Jestli Sládeček nebo Sládečková, Franěk nebo Fraňková.

Pokud budu mluvit za sebe, vydržím to, hlavně aby naše sportovkyně a sportovci byli úspěšní.

S pozdravem

Č. Franěk

Ombudsman ČT